

Franciszek Ksawery Giżycki, *Budownictwo zastosowane do potrzeb ziemianina polskiego*, t. 1 (fragment)

Płody budownictwa Greckiego są między wszystkimi najzdolniejsze do przyozdobienia miejsc takich w których znajduje się znaczna ilość drzew, gdzie wegetacja zamożna i silna rozwija swą dzielność, gdzie poziom ustroiony jest darami przyrodzenia i widokrąg przedstawia przedmioty znaczące, ponieważ architektura Grecka ma właściwą sobie cechę wielkości okazałości i wspaniałości, która tworzy zgodność rzeczywistą i związek bezpośredni między jej płodami i najcelniejszymi przedmiotami w przyrodzeniu. Nadto jeszcze łączą się z zabytkami po narodach starożytnych pozostałymi, wspomnienia o ich wielkości i potędze, które działając silnie na wyobraźni usposabiają widza do uczuć poważnych i melancholicznych, wzbogacających urokiem idealności przedmiot który postrzega.

Między budowami tego rodzaju celują świątynie, z przyczyny że sztuka wysiliła się w nadaniu im kształtu najozdobniejszego i wymiarów najumiętniej uproporcjonowanych. Jakoż w tych tylko budowach wyjawia się w zupełności doskonałość i piękność właściwa kolumnadom, tym to celniejszym zabytkom budownictwa starożytnego, które los przyiazny zachował od zupełnej zagłady, iakby dla ocucenia w narodach nowoczesnych wyobrażenia o rzeczywistey piękności, i dla przekazania im wzorów do naśladowania.

Pełna wersja publikacji dostępna jest w [Bibliotece Cyfrowej MŁK](#)